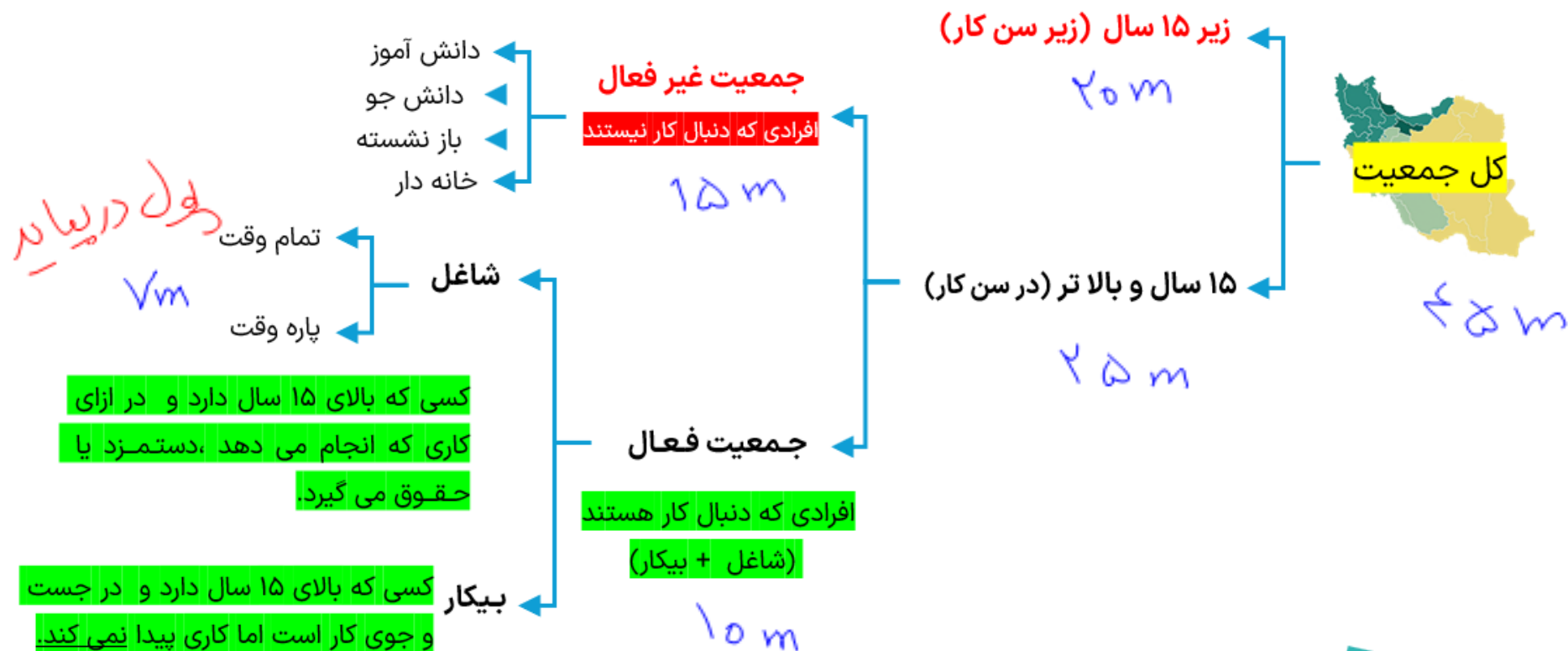

فاینبال

مسائل اقتصاد با استاد سجاد گلاب

درس ۸ - نرخ پیکاری

جمعیت زیر ۱۵ سال در هیچ جمعیتی اعم از فعال و غیر فعال قرار نخواهد گرفت . حتی اگر کودک زیر ۱۵ سالی مشغول کار هم باشد، نباید آن را جزئی از جمعیت شاغلین کشور دانست.

۱- اساسی ترین شاخص ارزیابی وضعیت اشتغال کشور نرخ بیکاری ..... است.

۲- اگر تعداد افراد شاغل و بیکار را با هم جمع کنیم، فعال ..... جامعه به دست می آید.

۳- جمعیت افراد بالای ۱۵ سال شامل دو گروه غیرفعال ..... و فعال ..... می شود.

۴- افراد بالای ۱۵ سال که شاغل یا بیکار نیستند، در جمعیت غیرفعال ..... دسته بندی می شوند.

۵- اگر تعداد افراد شاغل ..... و بیکار ..... را با هم جمع کنیم، جمعیت فعال جامعه به دست می آید.

۶- بر اساس علم اقتصاد، دانشجویان یک کشور که به تحصیل مشغول هستند، جزء جمعیت غیرفعال ..... کشور محسوب می شوند.

۷- طبق تعریف بیکاری، مشخص کنید هرکدام از موارد زیر در آمارهای سنجش، بیکار محسوب می‌شوند یا شاغل و یا غیرفعال؟

..... غیر فعال	کسانی که از جست‌وجوی شغل دلسرد شده‌اند.
..... شاغل	کسانی که در غیر زمینه تخصصی‌شان مشغول به <u>کارند</u> .
..... شاغل	کسانی که به صورت <u>پاره‌وقت</u> مشغول به کارند.

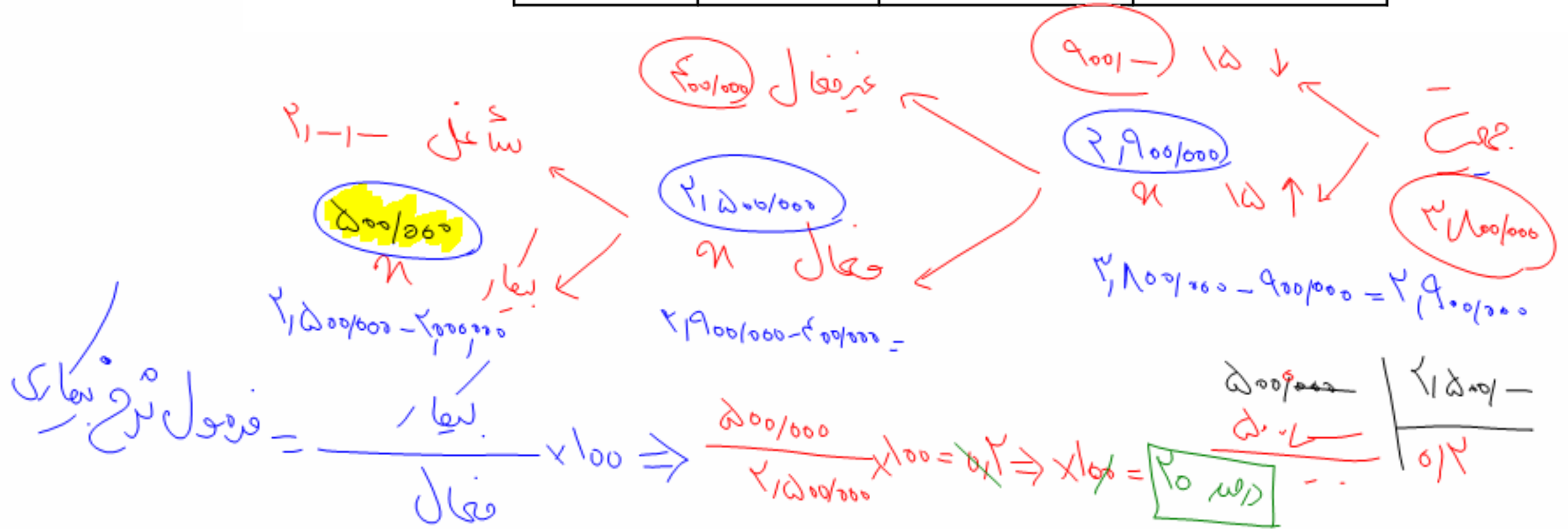

۸- اگر کارخانه‌ای به دلیل کاهش فروش، مجبور شود به طور موقت تعدادی از کارگرها را بیکار کند، با توجه به جدول زیر، این کارخانه از کدام نوع

رکورد - کاهش فروش -> هزاج -> بیکاری دوره‌ای

بیکاری برخوردار است و نرخ بیکاری چند درصد است؟ (سراسری دی ۱۴۰۱)

جمعیت کل	جمعیت زیر ۱۵ سال	جمعیت غیر فعال	جمعیت شاغل
۳.۸۰۰.۰۰۰	۹۰۰.۰۰۰	۴۰۰.۰۰۰	۲.۰۰۰.۰۰۰

درس ۹ - نقدپنگی

نقدینگی

شبه پول + حجم پول

کل حجم پول یک کشور + کل شبه پول = نقدینگی یک کشور را نشان می دهد

به وقت مسئله

۹- با توجه به اطلاعات جدول زیر موارد خواسته شده را محاسبه نمایید. (امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۳)

۱۰۰۰ واحد	چک پول	✓	۱
۷۰۰ واحد	سپرده‌های دیداری	✓	۲
۳۰۰ واحد	اسکناس و مسکوکات	✓	۳
۵۰۰ واحد	حساب پس‌انداز بلندمدت	✓	۴
۱۰۰ واحد	حساب پس‌انداز کوتاه‌مدت	✓	۵

الف) حجم پول

ب) شبه پول

ج) نقدینگی

$$\text{حجم پول} = ۱۰۰۰ + ۷۰۰ + ۳۰۰ = ۲۰۰۰ \text{ د الف}$$

$$\text{شبه پول} = ۵۰۰ + ۱۰۰ = ۶۰۰ \text{ د ب}$$

$$\text{نقدینگی} = ۲۰۰۰ + ۶۰۰ = ۲۶۰۰ \text{ د ج}$$

درس ۹ - تورم

تعریف تورم چیست؟

اقتصاددانان تغییر در سطح عمومی قیمت‌ها را تورم می‌گویند. از آنجا که این تغییر معمولاً افزایشی است، تورم به چه معناست؟ ← تورم نیز معمولاً به معنای افزایش سطح عمومی قیمت‌ها در نظر گرفته می‌شود.

تعریف نرخ تورم چیست؟

نرخ تورم، درصد افزایش سالانه سطح عمومی قیمت‌هاست. اگر قیمت کالاها در امسال نسبت به سال قبل ۲۰ درصد افزایش یافته باشد؛ یعنی ما نسبت به سال قبل تورم ۲۰ درصدی داریم و این به معنای آن است که قدرت خرید پول ما ۲۰ درصد کاهش یافته؛ یعنی با یک مقدار مشخص پول (مثلاً ۱۰ هزار تومان) امسال ۲۰ درصد کمتر از سال قبل می‌توان کالا خریداری کرد، پس تورم نشان می‌دهد که قدرت خرید پول چقدر کاهش یافته است.

معمولا برای اندازه گیری تورم از شاخص قیمت مصرف کننده cpi بهره می برند. برای تشکیل شاخص قیمت مصرف کننده دولت ها معمولا یک سبد بازار یعنی بسته ای از کالاها گوناگون را که عموم مصرف کنندگان احتمالا خریداری می کنند در نظر می گیرند ، سپس از دولت هزینه ی این سبد بازار را طول زمان رصد می کند. اگر قیمت این سبد در طی یک دوره مشخص ۱۰ درصد افزایش داشت، cpi نیز ۱۰٪ افزایش دارد. سبد بازار طیف وسیعی از کالاها را شامل : « انواع مواد غذایی، ماشین، لباس، خدمات تفریحی و ... » پوشش می دهد.

قیمت قدیم - قیمت جدید

$$\text{درصد تغییر cpi برای یک ماه (یا یک سال) معین} = \frac{\text{هزینه سبد بازار در ماه (سال) قبل} - \text{هزینه سبد بازار در ماه (سال) معین}}{\text{هزینه سبد بازار در ماه (سال) قبل}} \times 100$$

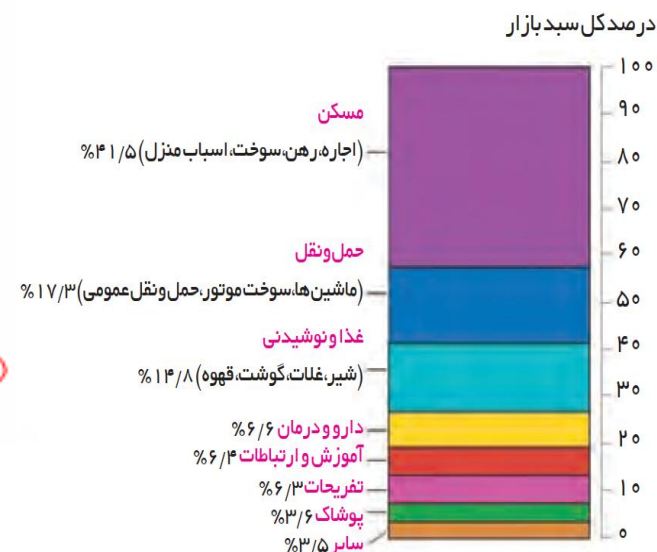
۸۰۰/۱۰۰۰

قیمت قدیم

۱۱۰۰۰/۱۰۰۰ - ۲۰۰/۱۰۰۰

مثال ..... = ۴ × ۱۰۰ = ۴۰۰ درصد

۲۰۰/۱۰۰۰

▲ سبد بازار کالاهای مصرف کنندگان (نمونه فرضی برای یک سال)

↓ قیمت

↑ قدرت خرید

↑ قیمت

↓ قدرت خرید

رابطه معکوس دارد.

سطح عمومی قیمت ها
تورم

قدرت خرید پول با

چند

۱۱- اگر شاخص قیمت مصرف‌کننده در سال ۱۳۸۴ برابر با ۱۵۰ واحد و شاخص قیمت مصرف‌کننده در سال ۱۳۸۵ برابر با ۱۸۰ واحد باشد، نرخ تورم را در سال ۱۳۸۵ محاسبه نمایید. (نوشتن فرمول الزامی است.) (امتحان نهایی ۱۴۰۲)

$$\text{تورم} = \frac{180 - 150}{150} \times 100 = 20 \times 100 = 20 \text{ درصد}$$

$$\frac{150}{1012}$$

شاخص قیمت مصرف‌کننده = تورم
درصد شاخص قیمت مصرف‌کننده = تورم

۱۲- اگر درصد تغییر شاخص قیمت مصرف کننده در سال ۱۳۸۳ برابر ۳۰ و شاخص قیمت‌ها در ابتدای آن سال معادل ۳۶۰.۰۰۰ تومان باشد مقدار شاخص قیمت‌ها در ابتدای سال ۱۳۸۴ چند تومان است؟ (کنکور سراسری ۱۴۰۴)

$$\text{تورم} = \frac{\text{قیمت ابتدای سال} - \text{قیمت ابتدای سال}}{\text{قیمت ابتدای سال}} \times 100$$

$$\frac{30}{100} = \frac{3601 - 3601}{3601}$$

فرض کنیم باربر برای

$$\text{مقدار سال آینده} = \text{تورم} \times \text{قیمت قدیم}$$

$$\text{قیمت جدید} = \text{مقدار سال آینده} + \text{قیمت قدیم}$$

$$3601 \times \frac{30}{100} = 1080$$

$$3601 + 1080 = 4681$$

۱۳- با توجه به اطلاعات ارائه شده پیرامون سطح عمومی قیمت ها در یک سال مشخص برای سه کشور A ، B و C سطح عمومی قیمت ها در انتهای سال برای کشور A و ابتدای سال برای کشور B به ترتیب چند واحد پولی است؟ (سراسری دی ۱۴۰۱)

کشور	ابتدای سال (واحد پولی)	انتهای سال (واحد پولی)	نرخ تورم (درصد)
A	۴۰۰	«الف»	$C \frac{1}{3}$
B	«ب»	۴۴۸	سه برابر A
C	۲۰۰	۲۸۰	۴۰٪ «ج»

$$\frac{280 - 200}{200} = 0.4 \times 100 = 40\% \text{ (ج)}$$

..... : الف

..... : ب

..... : ج

درس ۱۱ - تولید ناخالص داخلی

چگونه رشد اقتصادی را اندازه می گیرند؟

اقتصاددانان برای اندازه گیری رشد، به میزان رشد تولیدات یک کشور در طول سال می نگردند و این کار با محاسبه میزان GDP اتفاق می افتد.

تولید ناخالص داخلی (GDP) چیست؟

«ارزش پولی همه کالاها و خدمات نهایی تولید شده در داخل مرزهای یک کشور در طول یک سال است.»

مواردی که در تولید ناخالص داخلی حساب می شود؟

	<p>۱ ارزش پولی</p> <p>واحد مشترکی که بتوان ارزش همه چیز را با آن سنجید «پول» است. پس به جای اینکه تعداد تولید سیب زمینی، لبنیات و خودرو ... را اندازه بگیریم، (که واحد شمارش آن ها متفاوت است) درست تر است که «قیمت» آن ها را محاسبه کنیم باید پول رد و بدل شود. کار مجانی تولید محسوب نمی شود.</p>	<p>۱</p>
	<p>۲ کالا و خدمات</p> <p>تولید هم مربوط به کالاهای فیزیکی می شود (مثل خودرو و بستنی و ...) هم مربوط به خدمات غیر فیزیکی (مثل مشاوره پزشکی و حقوقی ، نظافت، رانندگی و ...)</p>	<p>۲</p>
	<p>۳ تولید نهایی</p> <p>کالاهای واسطه ای را در تولید نهایی محاسبه نمی کنیم چون خودش در دل کالای نهایی هست. (مثلا گوجه ای که در رب گوجه به کار رفته مجدد قیمتش حساب نمی شود. اگر آن ها را حساب کنیم ، همه چیز «دوبار دوبار» محاسبه می شود و عدد تولید کل را به صورت دروغینی بزرگتر به ما نشان می دهد!)</p>	<p>۳</p>
	<p>۴ داخل مرز یک کشور</p> <p>تولید ناخالص داخلی ایران، جمع تمام تولیداتی است که شرکت ها و افرادی که در داخل ایران فعالیت می کنند، آن ها را تولید می کنند. حال چه ایرانی باشند و چه خارجی!</p>	<p>۴</p>
	<p>۵ در طول یکسال</p> <p><u>تولیداتی</u> که در سال تقویمی (یعنی از اول فروردین تا پایان اسفند) باشند. جزء تولید سالانه محسوب می شوند. پس: محصولات که در سال قبل تولید شده و امسال فروخته شدند را نیاید در تولید امسال حساب کنیم</p>	<p>۵</p>

مواردی که در تولید ناخالص داخلی حساب نمی شود

	<p>کارهای داوطلبانه و رایگان در تولید کل محاسبه نمی شود. باید پول رد و بدل شود. کار مجانی تولید محسوب نمی شود.</p>	<p>۱ کار بدون دستمزد</p>
	<p>ارزش حاصل از خرید و فروش کالای دست دوم در محاسبات لحاظ نمی شوند. این قبیل کالاها زمانی که برای اولین بار تولید و فروخته شدند محاسبه می شوند.</p>	<p>۲ کالای دست دوم</p>
	<p>تولیدات اقتصاد زیرزمینی ، غیر مجاز و قاچاق در تولید کل محسوب نمی شود. چرا؟ ۱- اطلاعات دقیقی از آن ها برای محاسبه در دست نیست. ۲- محاسبه کردن آن ها نوعی مشروعیت بخشیدن به کار آن ها است.</p>	<p>۲ غیرمجاز و قاچاق</p>

۱۴- هر یک از عبارات زیر کدام یک از کلید واژه‌های مهم تعریف تولید داخلی را ندارد؟ (۱ مورد اضافی است.)

الف

ب

ارزش پولی ☒ همه کالا و خدمات ☐ نهایی ☒ درون مرزهای کشور ☒ در یک سال ☒	فعالیت‌ها و کمک‌رسانی‌های داوطلبانه در زمان وقوع سیل ☐ خرید و فروش ماشین <u>کارکرده</u> ☐ <i>دست دوم</i> تولیدات ایرانیان مقیم کانادا ☒ فروش لامپ <u>تصویر</u> به کارخانه تلویزیون سازی ☐

۱۵- با توجه به مندرجات جدول زیر، چنانچه ارزش اقلام «پوشاک، ماشین آلات و مواد غذایی» یک جامعه فرضی ۱۵۰ میلیارد ریال باشد، در این صورت: (سراسری ۹۸ با تغییر)

A	جمعیت کل کشور	۵۰ میلیون نفر
B	ارزش تولید خارجیان مقیم کشور	۴۴ میلیارد ریال
C	ارزش خدمات ارائه شده	$\frac{1}{4}$ ارزش تولید خارجیان مقیم کشور
D	ارزش تولید مردم کشور که در خارج اقامت دارند.	۴۵ میلیارد ریال

الف) تولید ناخالص داخلی سرانه = $\frac{\text{تولید ناخالص}}{\text{جمعیت}}$

ب) تولید ناخالص داخلی در این جامعه کدام است؟

تولید ناخالص داخلی

$$150 + 44 + 11 = 205$$

تولید ناخالص داخلی سرانه = $205 \div 50 = 41$

سال ۱۳۹۲		سال ۱۳۹۱		
مقدار	قیمت	مقدار	قیمت	کالا
۳۰۰	۸۰۰	۵۰۰	۱۰۰۰	A
۴۰۰	۱۵۰۰	۵۵۰	۱۲۰۰	B

۹۲

۱۶- با توجه به جدول زیر، تولید ناخالص داخلی واقعی را محاسبه کنید.

تولید ناخالص داخلی اسمی را در سال ۹۲ محاسبه کنید.

ج) مقدار تورم در سال ۹۲ مقدار بود. $\leftarrow$ اسی ۹۲ - واقعی ۹۲ = ۷۸۵۱ - ۱۴۵۱

$$\left. \begin{aligned} A: 300 \times 1000 &= 300000 \\ B: 400 \times 1500 &= 600000 \end{aligned} \right\}$$

$$300000 + 600000 = 900000 \text{ (اسمی ۹۲)}$$

تکرید اسمی = مقدار هر سال $\times$ قیمت همان سال
 $\leftarrow$ ۹۲ = مقدار ۹۲ $\times$ قیمت ۹۲

$$A: 300 \times 800 = 240000$$

$$B: 400 \times 1200 = 480000$$

$$240000 + 480000 = 720000 \text{ (واقعی ۹۲)}$$

تکرید واقعی = مقدار هر سال $\times$ قیمت سال پایه
 $\leftarrow$ مقدار ۹۲ $\times$ قیمت ۹۱

درس ۱۱ - دهک

یکی از شاخص‌های سنجش وضعیت توزیع درآمد، شاخص «دهک»هاست. از شاخص دهک‌ها در برخی گزارش‌های اقتصادی و به منظور نشان دادن پیشرفت‌هایی که در زمینه عدالت اقتصادی روی داده است، استفاده می‌شود.

❓ شاخص دهک‌ها چگونه محاسبه می‌شوند؟

❑ مردم کشور به ۱۰ گروه جمعیتی کاملاً مساوی «از کمترین سطح درآمد به بیشترین سطح درآمد» تقسیم می‌شوند.

❑ ۱۰ درصد اولیه جمعیت (دهک اول) کمترین درصد درآمد ملی

❑ ۱۰ درصد آخر (دهک دهم) بیشترین درصد درآمد ملی

❑ به دهک‌های کم‌درآمد (دهک اول تا پنجم) دهک‌های پایین می‌گوییم.

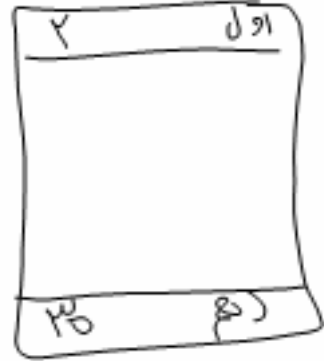
❑ به دهک‌های پردرآمد (دهک ششم تا دهم) دهک‌های بالا می‌گوییم.

❑ جمع درصد درآمد ده دهک برابر است با ۱۰۰٪، پس اگر سهم n دهک را داشتیم، برای به دست آوردن سهم دهک x کافی است درصد درآمد n دهک را با هم جمع کنیم و از ۱۰۰ کم کنیم.

❑ درآمد هر دهک از دهک قبل از خود یا باید بزرگ‌تر باشد یا مساوی، مثلاً اگر سهم درآمد دهک دوم ۵٪ باشد، سهم درآمد دهک سوم یا ۵٪ است یا بیشتر.

❑ با محاسبه نسبت دهک دهم به دهک اول، شاخص وضعیت توزیع درآمد به دست می‌آید.

کشور فرضی A	
درصد درآمد	جمعیت
۳ درصد	دهک اول
۴ درصد	دهک دوم
۵ درصد	دهک سوم
۶ درصد	دهک چهارم
۷ درصد	دهک پنجم
۸ درصد	دهک ششم
۱۰ درصد	دهک هفتم
۱۲ درصد	دهک هشتم
۱۶ درصد	دهک نهم
۲۹ درصد	دهک دهم
۱۰۰ درصد درآمد ملی	۱۰۰ درصد جمعیت

$$\rightarrow \frac{30}{2} = 15$$

کشور فرضی B	
درصد درآمد	جمعیت
۵ درصد	دهک اول
۱۵ درصد	دهک دهم

فرمول: شاخص وضعیت توزیع درآمد = $\frac{\text{دهک دهم}}{\text{دهک اول}} = \frac{\text{ده درصد پایین درآمدی}}{\text{ده درصد بالای درآمدی}}$

هر چه این نسبت بیشتر باشد $\leftarrow$ توزیع درآمد نا عادلانه تر کشور A $\frac{29}{3} = 9.6$

هر چه این نسبت کمتر باشد $\leftarrow$ توزیع درآمد عادلانه تر کشور B $\frac{15}{5} = 3$

نکات مهم

گاهی درآمدهای مردم برای به دست آوردن شاخص دهک ها، قابل ثبت نیست.

به همین دلیل اقتصاددانان برای به دست آوردن اختلاف درآمدی، اختلاف هزینه‌ای را محاسبه می‌کنند. در این حالت هزینه خانوار نماینده درآمد آن است.

۱۷- از شاخص «دهک‌ها» به چه منظوری استفاده می‌شود؟
برای به دست آوردن سطح و معیار توزیع درآمد

۱۸- برای محاسبه شاخص دهک‌ها چگونه عمل می‌کنند؟
ده در صد بالای جامعه را تقسیم بر ده در صد پایین می‌کنند
دهک دوم   دهک اول

۱۹- مندرجات جدول زیر بیانگر وضعیت توزیع درآمد یک کشور فرضی در سال ۱۹۸۰ میلادی بر اساس «شاخص دهک‌ها» است چنانچه:

تفاوت سهام دهک اول و چهارم: ۴ درصد.

تفاوت سهام دهک دوم و هفتم: ۵/۵ درصد.

تفاوت سهام دهک پنجم و نهم: ۷ درصد

تفاوت سهام دهک ششم و دهم: ۱۵ درصد باشد، سهم دهک‌های زیر را بیابید:

سهم «دهک اول»؟ $7 - 4 = 3$

سهم «دهک دوم»؟ $10.5 - 5.5 = 5$

سهم «دهک نهم»؟ $8 + 7 = 15$

و سهم «دهک دهم»؟ $9 + 15 = 24$

جدول وضعیت توزیع درآمد در کشور C مربوط به سال ۱۹۸۰ میلادی	
سهم دهک اول	?
سهم دهک دوم	?
سهم دهک سوم	۶ درصد
سهم دهک چهارم	۷ درصد
سهم دهک پنجم	۸ درصد
سهم دهک ششم	۹ درصد
سهم دهک هفتم	۱۰/۵ درصد
سهم دهک هشتم	۱۲/۵ درصد
سهم دهک نهم	?
سهم دهک دهم	?
۱۰۰ درصد جمعیت	۱۰۰ درصد درآمد ملی

۲۰- در جدول زیر اطلاعات کشوری برای ۴ سال متوالی ارائه شده است. پاسخ پرسش های زیر کدام است؟ (دی ۱۴۰۱)

سال	دهک دهم	دهک اول
۱۳۸۶	۲۰	۴
۱۳۸۷	۲۷/۵	۵
۱۳۸۸	۳۲	۸
۱۳۸۹	۲۱	۶

الف) توزیع درآمد آن کشور در چه سالی نامناسب تر است؟ ← سال ۸۷

ب) درآمد آن جامعه در کدام سال توزیع درآمد عادلانانه تر است؟ ← سال ۸۹

$$۸۶ \rightarrow \frac{۲۰}{۴} = ۵$$

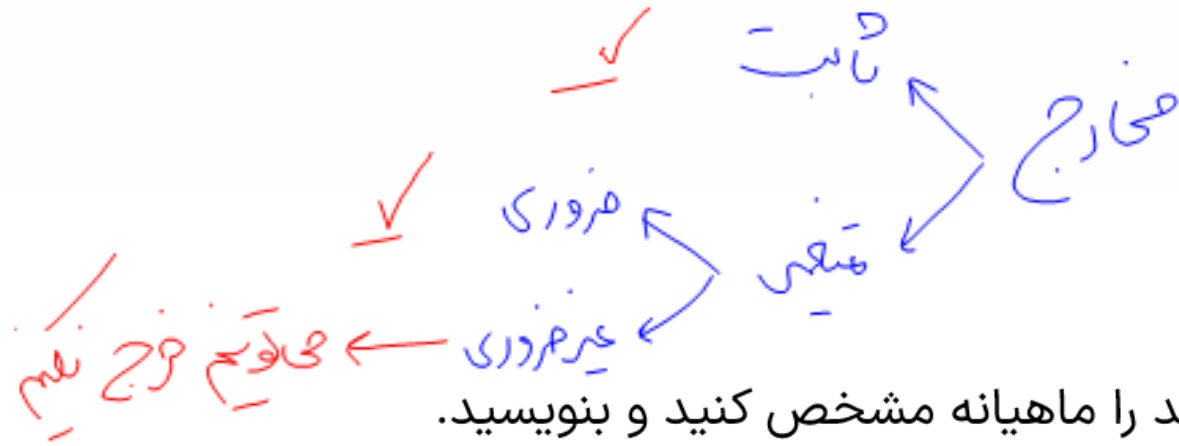
$$۸۷ \rightarrow \frac{۲۷/۵}{۵} = ۵/۵$$

$$۸۸ \rightarrow \frac{۳۲}{۸} = ۴$$

$$۸۹ \rightarrow \frac{۲۱}{۶} = ۳/۵$$

درس ۱۲ - بودجه ریزی

و ختم

مراحل بودجه ریزی ماهانه

۱- از هر منبعی که درآمدی به دست آورید ، آن درآمد را ماهیانه مشخص کنید و بنویسید.

۲- هزینه های متغیر و ثابت خود را به صورت ماهیانه فهرست کنید.

۳- مجموع درآمد ها و هزینه های خود را ماهیانه با یکدیگر مقایسه کنید.

مخارج غیر ضروری را کم کنید

۴- اگر هزینه ها بیشتر از درآمد بود :
یا فرصت هایی را که فراموش کردید، به نظر آورید تا درآمدها افزایش یابد.

۱۵	غذا
۲	پوشاک
۳	حمل و نقل
۵	بازپرداخت وام
۳	قبوض
۲	تفریح

کل مخارج ← ۳۰

درآمد ← ۴۰

درآمد - مخارج = ۱۰
 پس انداز ← ۱۰
 در اول سال
 عملیات

• برای محاسبه این مسئله به این مراحل نیاز داریم:

- ۱- منابع مختلف درآمد را حساب کنیم.
- ۲- کل هزینه ها را حساب کنیم.
- ۳- ببینیم درآمد ما تکافوی هزینه های ما را می دهد یا خیر؟
- ۴- میزان پس انداز را محاسبه کنیم.
- ۵- در صورت بروز خرج های پیش بینی نشده هزینه فرصت آن را محاسبه کنیم.

نحوه محاسبه درصد صرف شده برای هر دسته با فرمول زیر است:

$$\frac{\text{جمع مخارج هر ستون}}{\text{مجموع کل مخارج}} \times 100$$

بصورت زیر از مخارج صرف بازپرداخت وام ۱۰
 $\frac{10}{30} = 33\%$
 کل و پس انداز ۱۰
 $\frac{10}{40} = 25\%$
 $\frac{30}{40} = 75\%$

خمس و زکات دو واجب مالی اسلام است. و خمس همان مالیات اسلامی است.

؟ چه چیزی مشمول خمس می شود؟

- ۱- هر درآمدی که مازاد مخارج ما بعد یکسال باشد.
- ۲- اقلام مصرفی که خریداری شده، اما از آن ها استفاده نکرده ایم.

؟ تعیین سال خمسی چگونه است؟

یا زمانی را خودمان به عنوان سال خمسی در نظر میگیریم یا اولین درآمدی که کسب کنیم مبدأ سال خمسی ما می شود.

؟ میزان پرداخت خمس چگونه محاسبه می شود؟

بعد از محاسبه درآمد مازاد و اقلام مصرفی استفاده نشده، $\frac{1}{5}$ یا ۲۰٪ آن مقدار اضافه آمده را به عنوان خمس کنار گذاشت.

؟ خمس سهم کیست و به چه کسی پرداخت می شود؟

سهم امام و سهم سادات است.
به مرجع تقلید یا نماینده آن پرداخت می شود.

؟ نتایج پرداخت خمس چیست؟ (چه کسانی از خمس استفاده می کنند؟)

- ۱- موجب توزیع مجدد ثروت و گسترش عدالت اقتصادی در جامعه می شود.
- ۲- کسانی که توان کار و فعالیت اقتصادی ندارند از منابع خمس استفاده می کنند تا بتوانند ادامه حیات بدهند.

فرمول محاسبه ی خمس چیست ؟

$$\text{خمس} = \frac{1}{5} \times \{ \text{مآزاد اقلام مصرفی} + \text{مآزاد درآمد} = \text{هزینه} - \text{درآمد} \}$$

۲۱- زهرا در یک پرستار است و سالانه ۶۰۰ میلیون تومان حقوق می‌گیرد، او همچنین تعدادی مریض را در منزلشان ویزیت می‌کند و ازین راه ماهانه ۱۰ میلیون دیگر درآمد دارد. جدول زیر نیز هزینه های ماهانه زهرا را نشان می‌دهد. با توجه به این موارد:

مخارج	هزینه سالانه
اجاره خانه	۱۲۰ میلیون
خوراک و پوشاک	۳۰۰ میلیون
قبوض	۲۰ میلیون
بازپرداخت وام	۸۰ میلیون
تفریحات	۲۰ میلیون
سایر	۳۰ میلیون

۱۵۰

الف) میزان پس انداز زهرا چقدر است؟

۳۰

ب) میزان خمس پرداختی وی در پایان سال چقدر خواهد بود؟

* معنی سالانه است بر هر جا ما داریم $\times ۱۲$ می‌کم

$$\text{درآمد سالانه} = ۶۰۰ + (۱۲ \times ۱۲۰) = ۷۲۰$$

$$\text{مخارج سالانه} = ۱۲۰ + ۳۰۰ + ۲۰ + ۸۰ + ۲۰ + ۳۰ = ۵۷۰$$

$$۷۲۰ - ۵۷۰ = ۱۵۰$$

سپرده انداز

$$\Rightarrow ۱۵۰ \times \frac{۱}{۵} = ۳۰$$

مبلغ خمس

۲۲- کسی که خمس مالش ۳۰ میلیون تومان است، چه مقدار پول در پایان دوره مالی پس انداز کرده است؟

$$\text{مخمس} = \frac{1}{5} \times (\text{هزینه} - \text{درآمد})$$

← مخمس = پس انداز

$$\Rightarrow 30 \times 5 = 150 \text{ میلیارد}$$

۲۳- شخصی خمسی معادل ۸۰۰.۰۰۰ تومان پرداخت کرده است. اگر ۲۰ میلیون تومان درآمد داشته باشد، مخارج او چقدر است؟

مآزاد درآمد ۱۰۰۰/۰۰۰

$$\text{خمس} = \frac{1}{5} \times (\text{مآزاد درآمد} - \text{دستمزد})$$

$$800,000 = \frac{1}{5} \times \text{مآزاد درآمد} - 20,000,000 \times \frac{1}{5}$$

$$\text{مآزاد درآمد} = 20,000,000 + 4,000,000 = 24,000,000$$

فاینل

متن اقتصاد با استاد سجاد گلاب

درس ۸

رکود، بیکاری، فقر

تعریف	نوع بیکاری
این نوع بیکاری شامل کسانی می‌شود که شغل قبلی خود را به دلایلی رها کرده و به امید یافتن شغلی بهتر بیکاری اصطکاکی در جست‌وجو هستند. همچنین شامل کسانی است که به تازگی در حال ورود به بازار کار هستند. این نوع بیکاری کوتاه‌مدت است و در همه کشورها وجود دارد. <i>دو هم گویای نرخ بیکاری صفر نیست!</i>	بیکاری اصطکاکی
زمانی اتفاق می‌افتد که کارگران به دلیل تغییرات فصلی شغل خود را از دست می‌دهند، مانند برخی کارگران ساختمانی و کشاورزان در فصل زمستان.	بیکاری فصلی
بیکاری‌ای که ناشی از عدم تطبیق بین افراد جویای کار و انواع شغل‌های موجود به دلایلی از جمله عدم تطابق مهارت‌هاست، مثلاً نیروی کار ساده در اقتصاد وجود دارد؛ ولی نیروی کار متخصص موردنیاز است.	بیکاری ساختاری
بیکاری‌ای که هنگام رکود اقتصادی رخ می‌دهد در دوره رکود تولید کاهش می‌یابد و به همین دلیل شرکت‌ها استخدام خود را متوقف می‌کنند یا بخشی از نیروهای خود را بیکار می‌کنند. <i>لر تقل نی</i>	بیکاری دوره‌ای

سوالات کوتاه پاسخ

هر یک از عبارتهای زیر به کدامیک از انواع بیکاری اشاره دارد؟

- ۸- بیکاری ای که هنگام رکود اقتصادی اتفاق می افتد. .... *دوره افسردگی*
- ۹- این نوع بیکاری کوتاه مدت است و در همه کشورها وجود دارد. .... *اصطفاکی*
- ۱۰- بیکاری ناشی از عدم تطبیق بین افراد جویای کار و انواع شغل های موجود به دلایل مختلف. .... *ساختاری*
- ۱۱- شامل کسانی می شود که شغل قبلی خود را رها کرده و در جست و جوی یافتن شغل بهتر هستند. .... *اصطفاکی*

نوع بیکاری هر یک از افراد زیر را مشخص کنید.

- ۱۲- لیسانسه ای که مغازه اش را بسته و در آزمون استخدامی شرکت می کند. .... *اصطفاکی*
- ۱۳- تکنسینی که برای استخدام به کارخانه مراجعه کرده اما کارخانه نیاز به مهندس دارد. .... *ساختاری*

معاول

علت - رکود - بیکاری - فقر

۱- فقر - پیامد بیکاری و رکود است.

۲- روش کلی در تعیین میزان فقر - مقایسه نیازمندی‌های افراد و خانوار با توانمندی‌های آنان برای دستیابی به آن نیازها.

آن ۵۰
روستا ۲۰

۳- فقر نسبی - در فقر نسبی وضعیت افراد نسبت به یکدیگر مقایسه می‌شود. و در زمان و نواحی مختلف متفاوت است

۴- فقر مطلق - فقر مطلق، وضعیتی است که فرد از تأمین احتیاجات اولیه زندگی خود مانند خوراک، پوشاک، مسکن و ... ناتوان است.

۵- طبق معیار بانک جهانی - افرادی که زیر ۱/۹ دلار PPP در روز درآمد دارند زیر خط فقر مطلق هستند و از تأمین احتیاجات اولیه زندگی خود عاجزند.

۶- در هر چهار ثانیه یک کودک بر اثر مشکلات مربوط به فقر جان خود را از دست می‌دهد. (فقر مطلق)

برای کودکان - فقر

۷- در کل جهان ۱/۴ میلیارد نفر در فقر مطلق به سر می‌برند.

۸- میزان بالای بیکاری دولت را مجبور می‌کند تا پول بیشتری را صرف برنامه‌های اجتماعی کند. (مانند بیمه بیکاری، کمک به تغذیه و ...)

۹- بیکاری باعث اثر منفی بر بودجه دولت می‌شود - چون هزینه‌های دولت با برنامه‌های حمایتی و اجتماعی بالا می‌رود

توجه
نسبی
پولی

درآمد ۵۰ میلیارد
فقرت - بیکاری - فقر - مالدار - هر کس که
یارانه - ۲۰ میلیارد - کسی بود

سوالات صحیح / غلط

۱۴- فقر مطلق را می‌توان معیاری برای سنجش فقر دانست.

۱۵- بیکاری و رکود از پیامدهای غم‌انگیز فقر است.

۱۶- معیار بانک جهانی برای فقر محاسبه درآمد افراد بر پایه دلار آمریکا است.

۱۷- با درآمد یکسان فردی که در روستا زندگی می‌کند رفاه بالاتری را نسبت به فردی که در شهر زندگی می‌کند تجربه می‌کند.

۱۸- در فقر نسبی همیشه تعریف فقر نسبت به وضعیتی که ما در آن هستیم صورت می‌گیرد.

هزینه‌ها بالاتر

PPP

غ ص

غ ص

غ ص

غ ص

غ ص

مثال	توضیح	عامل بیکاری و فقر	
<p>کثر در روز بزرگی می‌باید ۷۱-۱ - ۷۰۰۱</p>	این امر سبب می‌شود تقاضای مردم برای مصرف کالای تولید داخل کاهش یابد.	قاچاق یا واردات کالایی که مشابه آن در کشور تولید می‌شود.	۱
	تولید کنندگان که برای راه اندازی کسب و کار خود وام گرفته اند، اکنون بازپرداخت این مبالغ به توسط تولید کننده سخت است.	بازپرداخت وام های کلان بانکی	۲
<p>کفش آهنی زات کن</p>	سختی های اخذ مجوز از دولت برای راه اندازی کارگاه تولیدی یا اضافه کردن خط جدید تولید. معطل ماندن در پیچ و خم اداری سازمان ها و نهاد ها	نبود فضای مناسب کسب و کار	۳
<p>آباد/منوع شدن ناگهانی نفت ↑ کرونا - الکلی مهرین داران</p>	<p>۱- قانون گذاری های متعدد، متناقض و دائم در حال تغییر</p> <p>۲- اختلال در بازار های انرژی جهان</p> <p>۳- بحران های محیط زیستی یا بهداشتی</p> <p>۴- بی ثباتی در قیمت ها و تورم</p>	بی ثباتی و نا امنی در فضای کسب و کار اقتصادی	۴

۱۹- هر یک از موارد سمت راست با کدام یک از گزینه ها در سمت چپ مرتبط است؟ (یک یا چند مورد در سمت چپ اضافی است).

الف

ب

۱- تحریم‌های اقتصادی ۲- نرخ بیکاری ۳- بیکاری اصطکاکی ۴- بیکاری ساختاری ۵- بیکاری ۶- جمعیت کل ۷- دستمزد ۸- سود ۹- جمعیت فعال	آ) از پیامدهای رکود است. ب) از علل شکل‌گیری بیکاری است. پ) مجموع جمعیت شاغل و بیکار ت) در ازای دریافت کار گرفته می‌شود. ث) اساسی‌ترین شاخص ارزیابی وضعیت اشتغال است. ج) در این نوع بیکاری نیروی کار ساده در اقتصاد وجود دارد؛ ولی نیروی کار متخصص موردنیاز است.

دستمزد (سود)

درس ۹

تورم و کاهش قدرت خرید پول

چیزی رو که امروز به عنوان پول می‌شناسیم در طول زمان بارها و بارها تغییر کرده و شکل‌های مختلفی به خودش گرفته و به اصطلاح آپدیت شده. بریم با هم ببینیم پول از کجا اومد و امروز چه شکلیه:

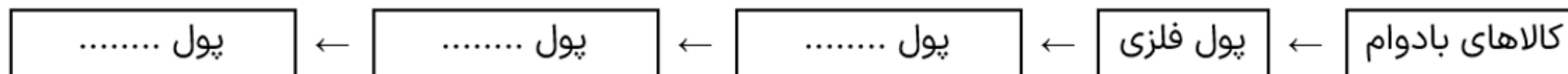
کالا به کالا (تهاتر) ← کالا به کالای خاص ← پول فلزی (سکه) ← رسید صرافان ← اسکناس ← چک ← ارز دیجیتال

پول برتری
بی

له اوتی کار
له دریا وای
له کججه - خاندنی رد
مورد

اولین پول بر

با توجه به سرگذشت پول، کدام مورد مسیر تکاملی پول را به درستی تکمیل می‌کند؟ (دی ۱۴۰۱)

مبادله کالا به کالا (تئاتر)

~~پول~~

اولین نوع مبادله و تجارت بشر است که همچنان در برخی روستاها و حتی در سطح بین‌الملل دیده می‌شود.

- مهمترین مشکلات**
- ۱- عدم تمایل همزمان طرفین به مبادله
  - ۲- نبود وسیله سنجش ارزش **وفاقیه پول**
  - ۳- نبود وسیله پس انداز فردی (فاسد شدنی)
  - ۴- دشواری در هنگام تبادل در حجم بالا

نکات مهم

از آنجایی که هنوز در روستاها و در بعضی از مبادلات بین‌الملل از تئاتر استفاده می‌شود می‌توانیم بگوییم که در دنیای امروز تنها راه مبادلات پرداخت پول نیست!

مبادله کالا به کالای خاص (اولین یول بشر)

در هر منطقه «کالایی خاص» پرترفدار بود. مردم کالاهای اضافی خود را با این کالای خاص مبادله می‌کردند.

فایده ← امکان معامله هر چیز با این کالای خاص بیشتر و راحت تر بود. پس تبدیل به اولین نوع پول بشر شد.

۱- فاسد شدنی

۲- اشغال حجم زیاد

۳- هزینه بالای نگهداری در حجم زیاد

۴- دشواری در هنگام تبادل در حجم بالا

مهمترین مشکلات

کالاهای خاص مهم	
	ایران ← غلات
	هند ← صدف
	تبت ← چای
	روسیه ← پوست سمور

پول فلزی (سکه)

در اثر افزایش تولیدات ، افزایش حجم و تعداد مبادلات و با گذشت زمان دیگر امکان مبادله کالا به کالا نبود.

مهمترین مشکلات

۱- محدود بودن طلا و نقره در دست بشر (مهمترین علت)

۲- در مبادلات با حجم پول زیاد ، وسیله مناسبی نبود.

پول کاغذی (رسید صرافان) (اولین پول طاعتی بشر)

بازرگانان و تجاری که به همدیگر اعتماد داشتند در معاملات خود به جای پرداخت سکه فلزی، رسید صادر می کردند. بعد از مدتی مردم عادی هم برای در امان ماندن از خطرات احتمالی و رهایی از حمل مسکوکات از این رسید ها استفاده می کردند.

رسید صرافان بیانگر بدهی صرافان به همدیگر بود.
پشتوانه رسید ها طلا و نقره نزد صرافان

۱- بی مبالاتی با سواستفاده ی صرافان از اعتماد مردم

۲- سخت شدن اعتبار سنجی صراف ها به علت تعداد زیاد آنها

دولت ها یک بانک مرکزی تشکیل داده و انحصارا به چاپ و انتشار اسکناس پرداختند. صرافی ها نیز جای خود را به بانک دادند.

راه حل

۵ پول ثبتی (تحریری)

با گسترش ارتباطات و گسترش فعالیت بانک‌ها ایجاد شد.
چک به اعتبار بخشی از پول صاحب سپرده (جاری) صادر می‌شود.

۱- باعث کاهش میزان حجم پول در گردش می‌شود.

فوائد

۲- پول نقد دیگر رد و بدل نمی‌شود.

پول الکترونیکی (رمز ارز)

افزایش حجم و سرعت مبادلات + انقلاب دیجیتال و الکترونیک = ظهور پول الکترونیک (ارز دیجیتال)

فواید

- ۱- قابل ثبت در کارت بانکی
- ۲- قابل انتقال در شبکه ارتباطی
- ۳- قابل خرید و فروش
- ۴- آسان سازی انتقال دارایی

در آینده پول های دیجیتال گوناگونی را خواهیم دید که فرصت ها و تهدید های جدیدی را برای زندگی بشر ایجاد خواهد کرد . بیت کوین یکی از این پول های نوظهور است.

سوالات جای خالی

۲۰- ..... **پست کپی** ..... از پول های نوظهور است.

۲۱- استفاده از طلا و نقره در معاملات موجب گسترش فعالیت هایی از قبیل ..... و ..... شد.

۲۲- رسید ها در واقع نخستین ..... بودند که پشتوانه آن ها ..... و ..... بود که نزد صرافان و بازرگانان نگهداری می شد.

۲۳- نام دیگر چک چیست؟ پول بی یا تمرکز
آر ب ت ح ح م

۲۴- مهمترین مشکل پول فلزی چه بود؟ محدود بودن طلا نقره در دسترس

۲۵- مبادلات با کالاهای با دوام و قابل تقسیم به تکه های کوچک، جایگزین کدام وسیله مبادله گردید؟
کالاهای با دوام (بهاره)
مبارزه یا یادک

۲۷- پشتوانه پول هر کشوری وابسته به چیست؟
اعتمادی که مردم به ارزش پول دارند

کالاهای با دوام
~~بهاره~~

ویژگی پول

خاصیت اعتباری دارند.

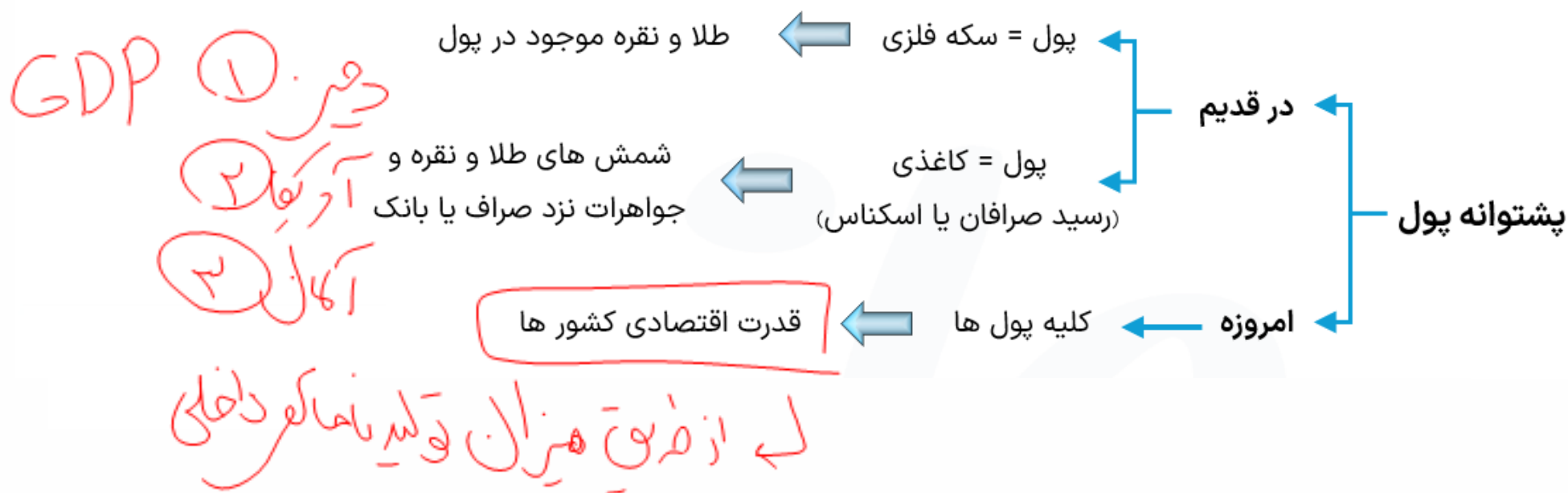
- پول های
- ۱- کاغذی
  - ۲- تحریری
  - ۳- الکترونیکی

پولی (اسکناس) که در دست شماست و روی آن نوشته شده ۱۰ هزار تومان به این معنی نیست که این ورقه کاغذ به خودی خود ۱۰ هزار تومان می ارزد، بلکه به معنی سند یا رسیدی است که به شما این امکان را می دهد، با آن معادل ۱۰ هزار تومان کالا یا خدمات دریافت کنید.

پول } اعتباری
 } خاصیت ذاتی داشته

پشتوانه پول

اعتماد و اطمینانی که مردم به ارزش پول در مبادلات دارند، پشتوانه پول به شمار می آید. (یعنی وقتی که ما این کاغذ رو به عنوان پول می پذیریم ، مطمئن هستیم بقیه مردم هم در مبادلات این رو به عنوان پول از ما می پذیرند و می تونیم راحت خرید کنیم.)

۱- وسیله پرداخت مبادلات

مردم در خرید و فروش و معاملات خود پول را می پذیرند چون می دانند بقیه افراد هم همین پول را می پذیرند.
* نقش اصلی پول آسان سازی مبادلات است.

مثلا اردو ز کرفی ۳۱۹
 نفره اردو ز کرفی ۵۰۰ کیلو
 کوست نام طرح ۵۰۰ کیلو

با پول الما کوست

میرسد ۵ کیلو

۲- وسیله سنجش ارزش

۱- با پول ارزش ذاتی کالاها مشخص و ارزش نسبی آن ها سنجیده می شود.

۲- این عمل پول کار خرید و فروش کالاهای مختلف را آسان می کند

کار تبدیل قیمت ها به یکدیگر را آسان می کند

۳- واحد ارزش پول های کشورهای مختلف را تعیین کرد. (ریال ایران/دلار آمریکا/پوند انگلیس/یورو اتحادیه اروپا)

برای مثال 1\$ آمریکا برابره با ۵۰۰/۰۰۰ ریال ایران خب این یعنی داریم ارزش هاشون رو نسبت به هم می سنجیم

هر دلار آمریکا = ۱۶۶۰۰۰ ریال ایران

۳ وسیله پس انداز و حفظ ارزش

نیاز های انسان دو دسته است:

۱- نیاز های هر روزه و قابل پیش بینی (خوراک ، پوشاک ، ...)

۲- نیاز هایی که غیر قابل پیشبینی و در طول زمان به طور خاص پیش میآیند. (هزینه درمان ، هزینه بازسازی حوادث)

۱- قابل پس انداز باشد

۲- از پس هزینه های آینده و غیر قابل پیشبینی بر بیاید

۳- به عنوان بخشی از ثروت و دارایی افراد پس انداز شود

* پول باید بتواند در طول زمان ارزش خود را حفظ نماید تا

۴ وسیله پرداخت های آینده

اگر پول بتواند حفظ ارزش کند می تواند مناسب برای پرداخت های آینده است.

محسوس ترین وسیله پول در روزگار امروز است.

معاملات تجاری ، خرید اقساطی ، رد و بدل حواله بانکی و .... نمونه پرداخت آتی است.

تفاوت مهمی است بین ...

سوالات کوتاه پاسخ

۲۸- هر یک از عبارات های زیر به کدام یک از وظایف پول اشاره دارد؟

۱- ما در مبادلات خود پول را می‌پذیریم چون می‌دانیم که دیگران هم در خرید و فروش خود آن را می‌پذیرند.

کسب بهر با خف در مبادلات

۲- برخی هزینه‌ها غیرقابل پیش‌بینی هستند که در موقعیت های خاص به وجود می‌آیند.

وسله بر انداز و حقه ارزش

۳- هر یک از کشورها دارای واحد ارزش خاص خود هستند.

وسله سنج ارزش

۴- بیشتر معاملات تجاری، خرید های اقساطی و حواله های بانکی از همین نوع است

پرداخت های آئینه

سوالات تشریحی

۲۹- منظور از پشتوانه پول چیست؟

۳۰- کدام پول ها خاصیت اعتباری دارند؟ نام ببرید.

۳۱- پشتوانه پول های فلزی و کاغذی (رسیدها) در گذشته و پول های امروزی چیست؟

۳۲- پول به عنوان وسیله سنجش ارزش چه وظیفه‌ای بر عهده دارد؟

۳۳- در چه صورت پول وسیله مناسبی برای پرداخت های آینده است؟

۱ نابرابری عرضه و تقاضای کل: گاهی علت تورم، نابرابری عرضه و تقاضای کل در اقتصاد است. این فزونی تقاضا بر عرضه، به صورت افزایش قیمت‌ها بروز می‌کند.

روش اول: افزایش ظرفیت های تولیدی

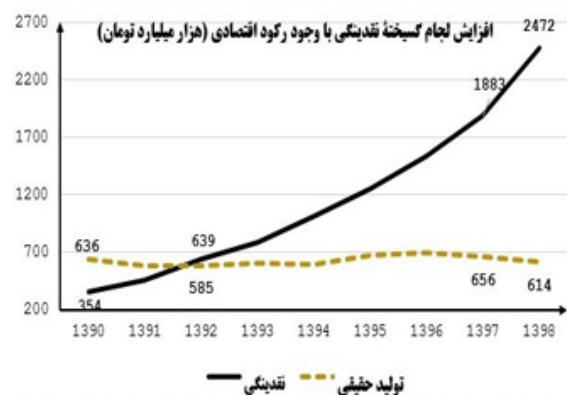
یعنی احداث کارخانه و کارگاه و دامداری و این چیزها ...

روش دوم: افزایش واردات

گوشت منجمد برزیلی و مرغ منجمد اتیوپی و پله!

باید میزان عرضه کالاهایی که کمبود دارند را افزایش دهد

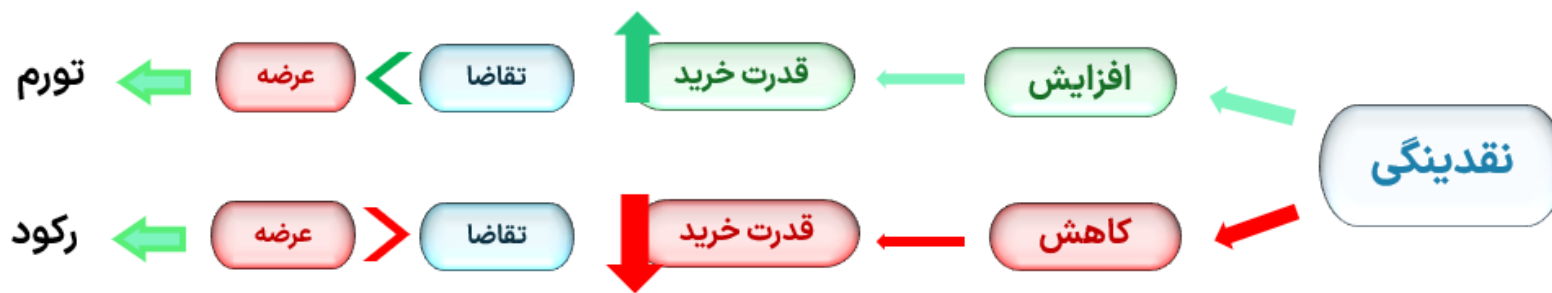
راه حل دولت

۲ نقدینگی نا هماهنگ با تولید: اگر افزایش نقدینگی در کشور با افزایش تولید هماهنگ نباشد، می‌تواند سبب تورم شود. در این صورت دولت موظف است تا با کنترل میزان نقدینگی در کشور، تورم را کنترل کند.

۳ یکی از دلایل افزایش نقدینگی در کشور ما ← افزایش درآمدهای نفتی است که هرچند گاهی به افزایش ظرفیت های تولیدی کمک می‌کند ولی باعث رشد درآمدهای اقتصادی و رشد حجم نقدینگی در کشور می‌شود که تورم زا است.

نقدنی ↑ تقاضا ↑ عرضه ↓ (تورم) ↑

۴ **نوسانات نرخ ارز (بالا رفتن نرخ ارز) نیز بر ارزش پول ملی ما اثر منفی می‌گذارد و منجر به کاهش قدرت خرید پول ملی و در پی آن (به طور غیرمستقیم) منجر به تورم می‌شود.**

۵ **علل دیگر شکل‌گیری تورم جنگ، سیل یا زلزله نیز ممکن است تولید و عرضه محصولات را کم نماید.**

سیاست هایی که دولت از طریق بانک مرکزی برای مدیریت حجم نقدینگی و حفظ ارزش پول اعمال می کند، سیاست های پولی است. به نمودار زیر توجه کنید:

سیاست بازار باز
(فروش اوراق مشارکت به مردم)

از طریق

انقباضی
زمان : تورم
هدف : کاهش حجم پول

سیاست بازار بسته
(خرید اوراق مشارکت از مردم)

از طریق

انبساطی
زمان : رکود
هدف : افزایش حجم پول

سیاست های پولی

۳۴- معمولاً برای اندازه‌گیری تورم از شاخص ..... *CPI* ..... بهره می‌برند.

۳۵- گاهی علت تورم نابرابری عرضه و تقاضای کل در اقتصاد است که این فزونی ..... *تقاضا* ..... بر ..... *عرضه* ..... به صورت افزایش قیمت‌ها بروز می‌کند.

۳۶- ..... *تورم انبساطی* ..... بر ارزش پول ملی اثر منفی می‌گذارد و منجر به کاهش قدرت خرید پول ملی می‌شود.

۳۷- سیاست‌های پولی انبساطی و انقباضی به ترتیب در زمان ..... *رکود* ..... و ..... *تورم* ..... اعمال می‌شود.

۳۸- رابطه تورم و قدرت خرید پول چگونه است؟

۳۹- برای اندازه‌گیری تورم از کدام شاخص استفاده می‌شود و این شاخص چگونه محاسبه می‌شود؟

۴۰- مهم‌ترین علل تورم را نام ببرید.

۴۱- سیاست‌های پولی را تعریف کنید و اشکال مختلف آن را نام ببرید.

درس ۱۰

مقاوم سازی اقتصاد

۴۲- در دوره .....^{نیمه دوم صفویه}، ایران به تدریج رو به ضعف نهاد و نتوانست جریان پیشرفت و نوسازی را اجرا کند.

۴۳- در دوره .....^{قاجار}، ایران فرصت طلایی خود را برای جبران کاستی‌ها، از دست داد.

۴۳- ویژگی عمده دوره .....^{پهلوی} جدا شدن اقتصاد ایران از ابعاد هویتی، فرهنگی، اجتماعی، تاریخی و دینی خود بود.

۴۴- برنامه‌هایی موسوم به .....^{انقلاب سفید (پهلوی)} آخرین ضربه را به کشاورزی و اقتصاد روستایی زد و به بیماری اقتصادی ایران افزود.

۴۵- در دوره .....^{پانزدهم}، ایران جایگاه ویژه‌ای در اقتصاد جهان داشت.

۴۶- وقف نامه های به جا مانده از زنان مسلمان نشان از حق مالکیت زنان در اقتصاد در دوران .....^{لافتل دولر کوفت اسلام} بود.

۴۷- در دوره .....^{پهلوی}، دولت حضور گسترده در اقتصاد ایران داشت.

۴۷- هر یک از موارد سمت و راست با کدام یک از گزینه ها در سمت چپ مرتبط است؟ (یک یا چند مورد در سمت چپ اضافی است.)

الف

ب

- (آ) از عواملی که کمر تولیدکننده داخلی را خرد می کند.
- (ب) از نشانه های اهمیت اقتصاد ایران در دوران باستان است.
- (پ) در دوره قاجار این عامل، آسیب توان فرسایی بر اقتصاد ایران داشت.
- (ت) در دوره قاجار، این اقدام در حمایت از اقتصاد کشور شکل گرفت.
- (ث) از اقدامات اقتصادی مثبت در عصر پهلوی است.
- ۱- منابع نفتی
- ۲- جاده ابریشم
- ۳- لغو قرارداد رژی
- ۴- نظام نوین مالیاتی
- ۵- حفر چاه های جدید نفتی
- ۶- وابستگی اقتصاد کشور به نفت
- ۷- تأسیس بانک های روسی و انگلیسی
- ۸- لغو قرارداد گلستان

۴۸- هر یک از موارد زیر به ترتیب مربوط به کدام بخش از تاریخ معاصر ایران است؟ (سراسری ۱۴۰۲)

- بهبود خدمات پستی و انتقال وجوه بین شهرها.

- اقتصاد یکپارچه و مستقل هماهنگ با لایه‌های دینی و اجتماعی و فرهنگی کشور.

- نظام نوین در مالیات ستانی.

- تأسیس شرکت‌های اسلامی.

(۱) قاجار - حکومت صفویه - پهلوی - قاجار

(۲) پهلوی - قاجار - نیمه دوم حکومت صفوی - قاجار

(۳) قاجار - حکومت صفویه - پهلوی - دوران شکوفایی صدر اسلام

(۴) پهلوی - قاجار - نیمه دوم حکومت صفویه - دوران شکوفایی تمدن اسلامی

۴۹- کدام حرکت‌های ملی و مذهبی در دوران قاجار برای بهبود وضعیت اقتصادی کشور انجام شد؟

۵۰- چند مورد از اقدامات مثبت دوره پهلوی را بنویسید؟

راه آهن - نظامین مللی - قانون تجار - بهبود بهداشت - تأسیسات دانشگاه

۵۱- در بخش اقتصادی قانون اساسی بر کدام آموزه‌ها تاکید شده؟

امتیاد مردمی
 نفی بهره‌کشی
 عدالت اقتصادی

درس ۱۱

رشد ، توسعه و پیشرفت

۵۲- هر یک از عبارات زیر کدام یک از کلید واژه های مهم تعریف تولید داخلی را ندارد؟ (۱ مورد اضافی است.)

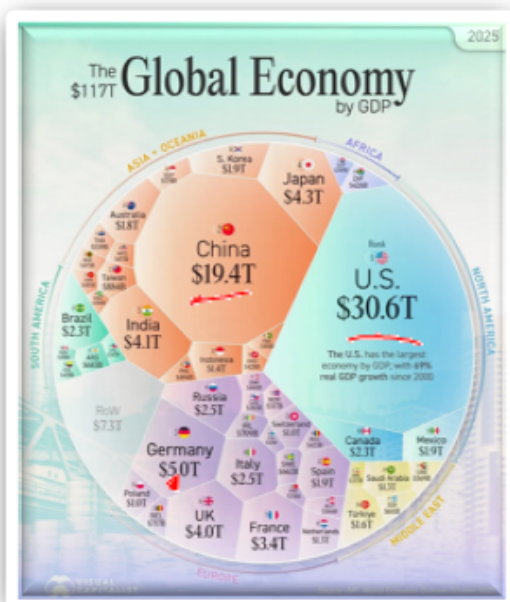
الف

- فعالیت ها و کمک رسانی های داوطلبانه در زمان وقوع سیل
- خرید و فروش ماشین کار کرده
- تولیدات ایرانیان مقیم کانادا
- فروش لامپ تصویر به کارخانه تلویزیون سازی

ب

- ارزش پولی
- همه کالا و خدمات
- نهایی
- درون مرزهای کشور
- در یک سال

پیشرفت ممکن است در هر چیزی رخ بدهد. (مثل پیشرفت در تحصیلات ، در درآمد کسب و کار ، در افزایش میزان تولید و ...)

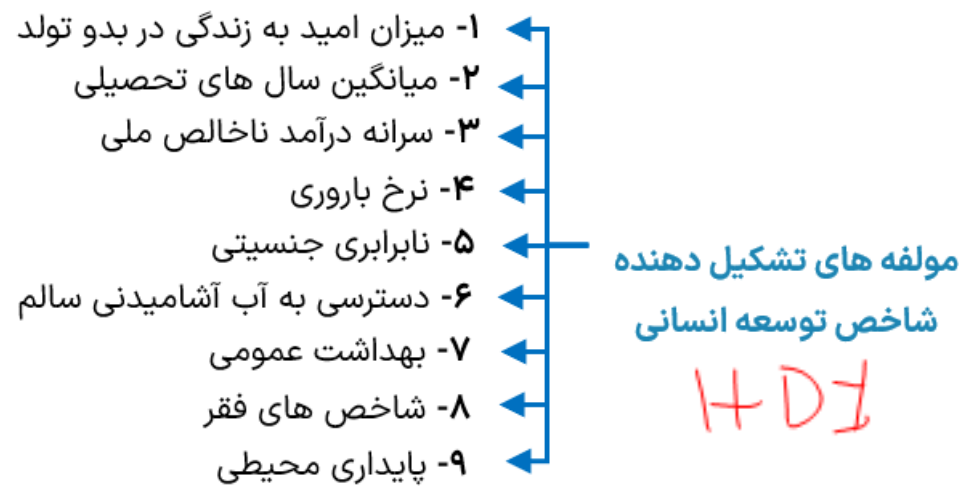

- ۱- درآمد و تولید بالایی دارند. ✓
- ۲- درآمد ها به صورت عادلانه تری توزیع شده است.
- ۳- تعداد بیکاران این کشور ها کم است. *کمتر است*
- ۴- در برابر شوک های اقتصادی قدرت مقاومت دارد.
- ۵- قیمت ها و بازارها از ثبات نسبی برخوردار است. *تورم کمتر*
- ۶- می تواند در شرایط بحرانی نیاز های اولیه خودش را تامین و حتی مازادش را صادر کند.
- ۷- از سواد و بهداشت عمومی بالایی برخوردارند
- ۸- روحیه اعتماد و همبستگی برای تکاپو و تلاش اقتصادی برجسته است.
- ۹- در سطح منطقه و جهان تاثیر گذارند. *قدرتمندند و بقیه روی آن ها حساب می کنند.*

ویژگی
کشور های
پیشرفته :

❓ مفهوم رشد اقتصادی ؟ افزایش میزان تولید ناخالص داخلی (مفهوم کمی)

❓ مفهوم توسعه و پیشرفت اقتصادی ؟ افزایش میزان تولید ناخالص داخلی + افزایش شاخص های توسعه انسانی (مفهوم کمی و کیفی)

منظور از پایداری محیطی مواردی مثل انرژی های تجدید شونده و فسیلی ، کاهش آلاینده های محیط زیست و گازهای گلخانه ای ، نقصان منابع طبیعی و تغییرات نواحی جنگلی است.

❓ شاخص توسعه انسانی (HDI) چیست؟

کیفی

کمی

اگر معیارهای اندازه گیری رشد اقتصادی، یعنی رشد تولید ناخالص داخلی را با معیارهای اندازه گیری نابرابری درآمدی و نیز سایر شاخص ها نظیر: «شاخص امید به زندگی»، «میزان سواد» و یا شاخص های مربوط به «بهداشت»، ترکیب کنیم، تصویر کامل تری از پیشرفت اقتصادی یک کشور به دست می آوریم. شاخص توسعه انسانی (HDI) ترکیبی از این شاخص هاست و از این رو تصویر بهتری از پیشرفت کشور ارائه می دهد. در گزارش توسعه انسانی، ایران در رتبه ۶۵ و جزو کشورهای با توسعه یافتگی بالا به شمار می رود.

شاخص توسعه انسانی (HDI) امید به زندگی در بدو تولد سال های تحصیلی مورد انتظار میانگین سال های تحصیلی درآمد ناخالص ملی سرانه (GNI) رتبه HDI					
رتبه بندی HDI	ارزش	سال	سال	سال	دلار PPP
رتبه بندی HDI	۲۰۱۸	۲۰۱۸	۲۰۱۸	۲۰۱۸	۲۰۱۷
توسعه انسانی بالا					
۶۳ سریستان	۰/۷۹۹	۷۵/۸	۱۴/۸	۱۱/۲	۱۵/۲۱۸
۶۳ ترینیداد و توباگو	۰/۷۹۹	۷۳/۴	۱۳/۰	۱۱/۰	۲۸/۴۹۷
۶۵ ایران	۰/۷۹۷	۷۶/۵	۱۴/۷	۱۰/۰	۱۸/۱۶۶
۶۶ جزیره موریس	۰/۷۹۶	۷۴/۹	۱۵/۰	۰۹/۴	۲۲/۷۲۴

شاخص توسعه انسانی (HDI) امید به زندگی در بدو تولد سال های تحصیلی مورد انتظار میانگین سال های تحصیلی درآمد ناخالص ملی سرانه (GNI) رتبه HDI					
رتبه بندی HDI	ارزش	سال	سال	سال	دلار PPP
رتبه بندی HDI	۲۰۱۸	۲۰۱۸	۲۰۱۸	۲۰۱۸	۲۰۱۷
توسعه انسانی بسیار بالا					
۱ نروژ	۰/۹۵۴	۸۲/۳	۱۸/۱	۱۲/۶	۶۸/۰۵۹
۲ سوئیس	۰/۹۴۶	۸۳/۶	۱۶/۲	۱۳/۴	۵۹/۳۷۵
۳ ایرلند	۰/۹۴۲	۸۲/۱	۱۸/۸	۱۲/۵	۵۵/۶۶۰
۴ آلمان	۰/۹۳۹	۸۱/۲	۱۷/۱	۱۴/۱	۴۶/۹۴۶
۵ هونگ کونگ چین	۰/۹۳۹	۸۴/۷	۱۶/۵	۱۲/۰	۶۰/۲۲۱

هر چند شاخص های توسعه انسانی در کنار شاخص های رشد تولید، تصویر مناسب تری از پیشرفت یک کشور ارائه می کند، اما این تصویر کاملی از پیشرفت را ارائه نمی کند، چرا که **الگوهای فرهنگی و ارزش های ما** با کشورهای اروپایی و شرق آسیا متفاوت است.

در کشور ما هرچند تلاش هایی در جهت استقرار نظام اقتصادی اسلام صورت گرفته است، اما متاسفانه همچنان نهاد سرمایه داری، در جهت انباشت ثروت در دست عده ای محدود و توزیع ناعادلانه آن فعالیت دارد. این نگرانی ها باعث شده است تا اندیشمندان کشورمان به فکر دستیابی به یک **الگوی بومی** برای پیشرفت باشند.

- شاخص هایی که در HDI وجود ندارند کدام هاست؟
- ۱- مبارزه با فساد
  - ۲- بهبود فضای کسب و کار
  - ۳- رشد علم و فناوری
  - ۴- موضوعات محیط زیستی
  - ۵- پیشرفت های فرهنگی و معنوی
  - ۶- تفاوت های بومی و محلی
  - ۷- تفاوت تاریخی و فرهنگی
  - ۸- ارزش های اجتماعی-اقتصادی جامعه ما با جوامع اروپایی
  - ۹- تنوع ارزش ها و آداب و رسوم
  - ۱۰- تفاوت میزان اهمیت به عدالت اقتصادی و اجتماعی

نکات مهم

- ✓ برخی از کشورها و سازمان های بین المللی در طول سده های گذشته ، از شاخص های توسعه و همچنین نهادهایی که ظاهرا با هدف توسعه اقتصادی به وجود آمده اند، برای تحمیل الگوها و سبک زندگی غلط استفاده کرده اند.
- ✓ الگوی پیشرفت اسلامی - ایرانی ، آغاز حرکتی مستمر و بلند مدت است برای دستیابی به یک الگوی پیشرفت بومی که با فرهنگ ما سازگاری داشته باشد.

درس ۱۳

تصمیم گیری در مخارج

✓ **خرید هوشمندانه** باعث **صرفه‌جویی و پس‌انداز** می‌شود.

✓ مهارت مدیریت مخارج و خرید از جمله مهارت‌هایی است که برخی افراد در **سنین بزرگسالی نیز ندارند** و برای کوچک‌ترین خرید بسیار تردید می‌کنند و حتی بعد از خرید هم پشیمان می‌شوند!

✓ برای **خرید هوشمندانه** باید بدانیم پیشرفت اقتصادی ما در **گرو پیشرفت اقتصاد جامعه** است. بنابراین برای خرید هوشمندانه مراقب باشیم که نقش اجتماعی خود را در **میدان اقتصاد فراموش نکنیم**.

✓ منظور از **خرید مقایسه‌ای**: «**فرآیند بررسی قیمت‌ها و ویژگی‌های محصولات مشابه قبل از تصمیم‌گیری برای خرید است**».

نکات مهم

برای خرید کالاهای **گران‌تر و پیچیده‌تر** نیاز بیشتری به خرید هوشمندانه است و باید گزینه‌های مختلف را قبل از انتخاب مقایسه کنیم.

جدول خرید مقایسه ای

اول: تعریف مسئله	شامل بیان اینکه واقعاً برای رفع چه مشکل یا حل چه مسئله ای نیاز به خرید و مصرف دارید؛ مثلاً برخی افراد بدون دانستن عکاسی برای خرید دوربین حرفه ای برنامه ریزی می کنند. این خرید مناسبی برای آنها نیست بلکه برای این کار یک دوربین ساده نیز کافی است.
دوم: فهرست گزینه ها	شامل مواردی که می تواند مشکل را رفع یا مسئله را حل کند.
سوم: تعیین معیارها	معیارهایی که عملاً برای افراد هنگام انتخاب مهم است؛ مثلاً در خرید یخچال جادار بودن، مصرف انرژی، سهولت تعمیرات و زیبایی ظاهری و نیز ایرانی بودن محصول برای خرید مهم است.
چهارم: ارزیابی	شاهن سنجش گزینه ها بر اساس معیارهای مختلف که اغلب بر اساس جدول زیر انجام می شود.
پنجم: تصمیم گیری	انتخاب گزینه نهایی

جدول خرید هوشمندانه

فرق نیاز و خواسته ← نیاز به باید برطرف بشه
 که خداسته به با... لکم می خواد
 غیر ضروری

معایب خرید مقایسه ای ❌

۱	زمانبر است: زمان صرف شده برای مقایسه کردن می تست صرف کسب درآمد ، تفریح ، رسیدگی به خانواده و ... شود.
۲	ممکن است هزینه بر باشد: هزینه تماس تلفنی ، هزینه سوخت خودرو برای بازدید از فروشگاه و ...
۳	ممکن است پس انداز پیر شود: برای اقلام با هزینه پایین نمیصرفد که شما هزینه سوخت و زمان و ... بدی ، عملا برای دوزار ارزون تر آدم راه دور نمیره

مزایای خرید مقایسه ای ✅

۱	پس انداز شدن پول در صورت مقایسه درست ✓
۲	دریافت ویژگی ها و ارزش های بیشتر با همان پول ✓
۳	خرید محصول با کیفیت و عملکرد بهتر ✓
۴	آگاه شدن از گزینه هایی که قبلا از آنها مطلع نبودید ✓
۵	احساس آرامش بیشتر نسبت به خرج پول ✓

الگوی خرج کردن

داشتن اصل و الگو در انتخاب های اقتصادی از جمله خرج کردن یک ضرورت است.

معایب نداشتن الگوی خرج ❌

۱	معمولا افرادی که از روی هوس تصمیم می گیرند و زندگی هوس بازانه ای دارند (علت) نمی توانند به الگوی مشخصی برای خرج کردن دست پیدا کنند. (معلول)
۲	همواره در زندگی خود با مشکلاتی دست به گریبان هستند.
۳	پول هایشان همیشه زود تمام می شود و برای خرید ناگهانی یا یک محصول خاص و کاربردی بودجه ندارند.

مزایا داشتن الگوی خرج ✅

۱	نشان دهنده شخصیت منطقی و عقلانی شما است.
۲	در برنامه ریزی های اقتصادی به شما کمک می کند.
۳	همیشه مقداری پول برای مصارف مهم پس انداز دارند

آمار اسراف در جهان چقدر است؟

به گزارش فائو - سازمان خار و بار کشاورزی ملل متحد - سالیانه حدود $\frac{1}{3}$ میلیارد تن از مواد غذایی تولید شده در جهان دور ریخته می شود.

$\frac{1}{3}$ میلیارد تن مواد غذایی = $\frac{1}{3}$ غلات کل جهان

آمار اسراف در ایران چقدر است؟

اتلاف مواد غذایی در ایران بسیار فراتر از متوسط جهانی است ☹️

تعریف مصرف مسئولانه چیست؟

مصرفی است که اجازه می دهد چرخه تبدیل و تغییرات طبیعی همواره ادامه پیدا کند و متوقف نشود.

مثال: به جای استفاده از ظروف یکبار مصرف پلاستیکی که به طبیعت آسیب می زنند ، از ظروف که در طبیعت به راحتی تجزیه شوند و به چرخه تبدیل برگردند استفاده کنیم.

روش ۶ ب در مصرف مسئولانه چیست؟

- ب ۱: بهینه مصرف کردن ← کمتر مصرف کردن یا با انرژی کمتر ولی دست آورد بیشتر مصرف کردن.
- ب ۲: بازیافت ← پردازش مجدد و تبدیل یک کالا به کالای دیگر.
- ب ۳: بازسازی ← درست کردن چیزی که خراب و یا از کار افتاده است.
- ب ۴: بازداشتن (از اسراف و زیاده روی) ← نه گفتن به چیزهایی که نیاز نداریم یا مضر هستند.
- ب ۵: بازتفکر (کالای دیگر) ← یافتن راه های بهتر.
- ب ۶: باز مصرف (استفاده چند باره از کالا) ← استفاده چیزی بیش از یکبار

۵۳- هر یک از موارد سمت راست با کدامیک از گزینه‌ها در سمت چپ مرتبط است؟ (دو مورد در سمت چپ اضافی است.)

الف

ب

۱- مشخص کردن مشکل و مسئله ۲- ارزیابی ۳- مصرف تولید ملی ۴- تولید ملی ۵- بازسازی ۶- زمان بر بودن ۷- تولید بهینه ۸- روش «ب»	آ) از موارد روش «ب» است. ب) یکی از روش‌های مصرف مسئولانه است. پ) اولین مرحله برای خرید هوشمند است. ت) شامل سنجش گزینه‌ها براساس معیارهای مختلف است. ث) این فرایند مانع شکل‌گیری رکود اقتصادی و بیکار شدن کارگران داخلی می‌شود. ج) از معایب خرید مقایسه‌ای است.
-

۵۴- هر یک از عبارتهای زیر به کدام مورد از روش «ب» مربوط می‌شود؟

الف

ب

۱- بازداشتن ۲- باز مصرف ۳- بازیافت ۴- بازسازی ۵- بهینه مصرف کردن ۶- باز تفکر	آ) نه گفتن به خریدهای غیر ضروری ب) استفاده از چیزی بیش از یک بار پ) با انرژی کم‌تر ولی دستاورد بیشتر مصرف کردن ت) پردازش مجدد و تبدیل یک کالا به کالای دیگر
- (Handwritten red arrows connect the items in column 'الف' to the items in column 'ب'. A red 'X' is drawn next to item 3 in column 'ب'.)*

درس ۱۴

پس انداز و سرمایه گذاری

برای موفقیت در پس انداز ← باید اهدافمان را تعیین کنیم ← تا چیزهایی که بیشتر نیاز داریم در اولویت قرار دهیم

نکات مهم

افرادی که به هدف خود پایبند می مانند هم به آنچه می خواهند می رسند و هم احساس موفقیت می کنند.

اهداف پس انداز	مدت زمان	مثال
کوتاه مدت	کمتر از ۲ ماه	هدیه روز مادر
میان مدت	۲ ماه تا ۳ سال	خرید دوچرخه
بلند مدت	۳ سال و بیشتر	خرید خانه

اهداف پس انداز از نظر زمان لازم برای دست یابی

بعضی به سرعت قابل دستیابی اند.

بعضی زمان طولانی تری نیاز دارند.

نکات مهم

مفهوم پس انداز با هزینه فرصت همراه است. وقتی برای هدفی در آینده پول پس انداز می کنیم ، در واقع : چیزهایی که در زمان حال می توانیم بخریم را از دست می دهیم.

۵۵- هر یک از موارد زیر جز کدام بازه زمانی «کوتاه مدت»، «میان مدت» و یا «بلند مدت» هستند؟

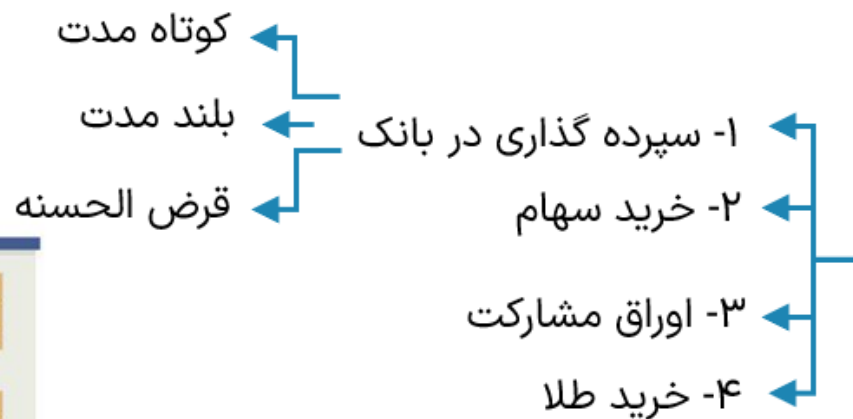
۱- پدرام که علاقمند به عتیقه جات است و برای خرید یک آینه قدیمی ۳ سال و نیم است که پس انداز کرده. بلند مدت

۲- کیارش می خواهد با پس انداز پول خود تا ۵ ماه دیگر به جفت کفش ورزشی برای فوتبال خریداری کند. میان مدت

۳- مائده در قرعه کشی خانوادگی شرکت کرده تا در ۲ سال آینده بتواند یک ماشین پراید برای خودش بخرد. میان مدت

۴- فاطمه می خواهد با جمع کردن پول تو جیبی اش تا ۴ هفته دیگر برای روز پدر یک کیف چرم برای پدرش هدیه بگیرد. کوتاه مدت

↓
۴ ماه =

روش های پس انداز و سرمایه گذاری

به طور کلی روش های پس انداز و سرمایه گذاری بسیار است . اما کتاب شما به ۴ دسته تقسیم کرده:

تعریف سپرده گذاری چیست ؟

افراد (مشتریان بانک) مبلغی پول را نزد بانک می گذارند تا بانک از طرف سپرده گذاران در طرح های سودآور اقتصادی شرکت کرده و در نهایت سهم آنان از سود حاصل از فعالیت اقتصادی را به اضافه اصل سپرده به آنان برگرداند.

سپرده بلند مدت (۶ ماه تا بالای یکسال)

مزایا	معایب
سود بالاتری دارد	پول به راحتی در دسترس نیست. برداشت پول تا سررسید مجاز نیست. برداشت زودتر از موعد موجب از دست رفتن بخشی از سود می شود
نرخ سود تا پایان دوره تغییر نمی کند(ثابت)	با افزایش نرخ سود عمومی ، نرخ سود افزایش نمیابد
هر چقدر مدت طولانی تری پول بماند، سود بیشتری هم به آن تعلق می گیرد	معمولا مقدار حداقلی باید در این حساب باشد تا منجر به بسته شدن قرارداد نشود. (با پول اندک نمیتوان این حساب را باز کرد)

سپرده کوتاه مدت

مزایا	معایب
پول به راحتی در دسترس است واریز و برداشت از حساب آزاد است هیچ جریمه ای ندارد	نرخ سود کمتری دارد
نرخ سود می تواند با افزایش نرخ سود عمومی افزایش یابد.	نرخ سود می تواند با کاهش نرخ سود عمومی کاهش یابد
می توان با مقدار اندکی از پول این حساب را باز کرد	سود به مانده موجودی در هر ماه تعلق می گیرد (یعنی کمترین عددی که تو حسابت هست)
می توان از خدمات الکترونیک استفاده کرد	

سپرده قرض الحسنه

مزایا	معایب
پول به راحتی در دسترس است واریز و برداشت از حساب آزاد است هیچ جریمه ای ندارد	سود نمی دهد.
به ازای مدت زمان سپرده گذاری امتیاز دریافت وام دارد (اعتبار)	
هر چقدر مدت طولانی تری پول بماند، اعتبار بیشتر و در نتیجه مبلغ وام بیشتری به فرد تعلق می گیرد.	

✓ خرید سهام به معنای شریک شدن در مالکیت شرکت است.

❓ با مالک شدن شرکت چه اتفاقی برای سهامدار می افتد؟

- اگر شرکت سود یا ضرر کند به میزان سهمی که سهامدار دارد، در سود و ضرر شریک است.
- به طور سالانه ، سود سهامداری دریافت می کند.

💡 **مثال:** سهام شرکت خگستر ۵ درصد رشد می کند. بنابراین تمام سهامداران آن شرکت ۵ درصد سود می کنند. مثلا اگر من ۱۰/۰۰۰/۰۰۰ تومان سهم این شرکت رو خریده بودم، امروز امیلیون سود می کردم و موجودی من می شد : ۱۱/۰۰۰/۰۰۰ تومان، البته ناگفته نمونه که اگر ۱۰٪ ضرر هم میکردیم، من الان ۹ میلیون تومان داشتم 😊

✓ خرید و فروش سهام در بازار سرمایه (بورس) انجام می شود.

✓ زمانی که سهامی را می خریم یا میفروشیم در بازار سرمایه فعالیت می کنیم. (اگه شما توی بورس سهام خرید و فروش کنی میشی فعال بازار سرمایه)

سرمایه مالی شما تبدیل به سرمایه فیزیکی شرکت می شود

نکات مهم

فعالیت در بازار سرمایه بیشتر مناسب سرمایه گذاری میان مدت و بلند مدت است.
برعکس بانک که با سرمایه کم و به دید کوتاه مدت هم می توان سرمایه گذاری کرد.

معایب بازار سرمایه برای سهامداران (مردم)	فواید بازار سرمایه برای سهامداران (مردم)	فواید بازار سرمایه برای شرکت سهامی (تولید کننده)
<p>سود آن قطعی نیست (احتمال ضرر هم دارد)</p>	<p>سرمایه های اندک خود را که به تنهایی با آن نمی توانند کاری کنند را سرمایه گذاری می کنند</p>	<p>سرمایه مورد نیاز خود را مستقیم از مردم تهیه می کند</p> <p>دسترسی به سرمایه راحت تر و کم هزینه تر همین امر سرمایه گذاری را آسانتر می کند</p>
	<p>درآمد دیگری به مردم اضافه می شود</p>	<p>در صورت لایق بودن مدیران + اطمینان مردم = ۱- مردم سرمایه های اندک خود را در اختیار شرکت ها قرار می دهند و در نتیجه:</p> <p>۲- مشکل کمبود سرمایه حل می شود</p>
<p>ممکن است خرید و فروش سهام با محدودیت هایی مواجه باشد.</p> <p><i>تعطیلی بازار به علت خرابی سیستم</i></p>	<p>سود آن از سپرده گذاری در بانک بیشتر است</p> <p>(بازار سرمایه < بلند مدت < کوتاه مدت)</p>	<p>پس انداز های بزرگتر برای میان مدت یا بلند مدت وارد می شود</p> <p>۳- سطح تولید در کشور افزایش می یابد (با تولید کارخانجات و شرکت های جدید یا توسعه آن، تبدیل به سرمایه مولد می شود)</p>

علت

معلول

❓ قیمت سهام چگونه تغییر می کند؟

سهام دو نوع قیمت دارد: قیمت اولیه (اسمی) و قیمت ثانویه (بازاری)

جمهوری اسلامی ایران
فرا بورس ایران
IRAN FARA BOURSE

تاریخ: ۱۴۰۲/۰۳/۲۷
شماره: ۶۹۰۷/اس/۰۲

اطلاعیه پذیرش نویسی سهام در دست انتشار
شرکت بیمه زندگی ایستیس (سهامی عام در شرف تأسیس) به روش قیمت ثابت در نهاد "تیس ۱"
از روز شنبه مورخ ۱۴۰۲/۰۴/۰۲

به استناد نامه شماره ۱۳۳/۱۵۱۳۳ مورخ ۱۳۹۴/۰۷/۱۰ سازمان بورس و اوراق بهادار، به اطلاع می‌رساند شرکت بیمه زندگی ایستیس (سهامی عام در شرف تأسیس) در نظر دارد سهام در دست انتشار خود را از طریق شبکه کارگزاریان عضو فرا بورس ایران به روش قیمت ثابت مورد پذیرش عمومی قرار دهد.

به همین منظور، مشخصات پذیرش نویسی جهت ثبت سفارش به شرح ذیل اعلام می‌گردد:

- نام شرکت: شرکت بیمه زندگی ایستیس (سهامی عام در شرف تأسیس)
- نوع سهام: سهام عادی با نام
- ارزش اسمی هر سهم: ۱۰۰۰ ریال
- سرمایه اولیه شرکت: ۲۴۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ریال، منقسم به ۲۴۰۰ میلیون سهم عادی یک هزار ریالی
- سرمایه اولیه شرکت - تئوری شده توسط مؤسسان: ۱۶۹۲۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ریال

معدل ۶۱٪ درصد از سهام شرکت توسط مؤسسان تسهیل گردیده است. ۱۰۰ درصد از مبلغ تسهیل شده به حساب شماره (۱۰۴۰۱۶۳۷۴-۱۰۴۰۱۶۳۷۴) نزد بانک سامان، شعبه بلوار جمهوری بزرگ - ۵۵۴۲ به نام شرکت بیمه زندگی ایستیس (سهامی عام در شرف تأسیس) افتتاح و واریز گردیده است.

- سرمایه اولیه شرکت - **ذیل تئوری در پذیرش نویسی**: ۹۱۷,۹۹۹,۰۰۰,۰۰۰ ریال
- تعداد سهام ذیل پذیرش نویسی: ۹۱۷,۹۹۹,۰۰۰ سهم
- زمان پذیرش نویسی و دوره سفارش‌گیری: از روز شنبه مورخ ۱۴۰۲/۰۴/۰۲ حداکثر به مدت ۱۵ روز، متعلق با پیام نظر در روز پذیرش نویسی
- روش عرضه در پذیرش نویسی اوراق بهادار: روش قیمت ثابت
- مبلغ ذیل پرداخت به ازای هر سهم در پذیرش نویسی: مبلغ ۱۰۰۰ ریال معادل ارزش اسمی هر سهم
- محدودیت ها / حداقل و حداکثر تعداد سهام ذیل پذیرش نویسی توسط هر که **معاملاتی**:
  - حداقل و حداکثر تعداد سهام مورد پذیرش نویسی به همراه سایر اطلاعات با تعلق به شرح ذیل آرفه می‌گردد:
    - در مورد اشخاص حقیقی: حداقل ۱ سهم و حداکثر ۵۰,۰۰۰ سهم
    - در مورد اشخاص حقوقی: حداقل ۱ سهم و حداکثر ۵۰,۰۰۰ سهم
  - آزم به ذکر است رعایت محدود مقرر در ماده ۳۳ قانون تأسیس بیمه مرکزی ایران و بیمه‌گری از سوی شرکت
  - متعلق با ماده ۳۳ قانون تأسیس بیمه مرکزی ایران و بیمه‌گری، هر شخص حقیقی یا حقوقی نمی‌تواند بیش از ۲۰ درصد سهام یک مؤسسه بیمه ایرانی را دارا باشد. تعداد ۲۰ درصد شامل قریب نسبی و نسبی ترجه یک و طبقه اول صاحب سهم نیز خواهد بود.
  - با توجه به ماده ۶ این‌نامه شماره ۱۰۰ ضوابط تأسیس و فعالیت مؤسسات بیمه غیرتوان، مصوب شورای عالی بیمه:

اولیه اسمی ۱۴۰
ثانویه ۱۶۰

قیمت اولیه (اسمی)
<p>قیمتی است که شرکت صادرکننده سهام (در پذیرش نویسی) برای اولین بار سهام را می‌فروشد.</p>
<p>نام دیگر آن قیمت اسمی است چون سهام اسما آن قدر میارزد و روی ورقه سهم این قیمت نوشته شده است.</p>
قیمت ثانویه (بازاری)
<p>قیمتی است که صاحب سهام در تالار بورس اوراق بهادار سهام را به آن قیمت در معرض فروش می گذارد</p>
<p>نام دیگر آن قیمت بازاری است چون در اثر عرضه و تقاضا در بازار بورس این قیمت تعیین می شود.</p>
این قیمت به سوددهی شرکت بستگی دارد
<p>اگر شرکت سوددهی داشته باشد متقاضی خرید آن بیشتر می شود (مازاد تقاضا-کمبود عرضه=افزایش قیمت)</p>
<p>اگر شرکت ضررده باشد یا سهامداران تصمیم به فروش سهم بگیرند سهم سقوط میکند (مازاد عرضه=کاهش قیمت)</p>

اوراق سهام

اوراق مشارکت

یکی از راه های تامین مالی برای دولت انتشار اوراق مشارکت است.

منتشر کننده :	۱- دولت ۲- یا یکی از سازمان های رسمی و قانونی
هدف انتشار :	راه اندازی یا توسعه یک فعالیت اقتصادی <i>سه - بهره برد - جاده</i>
نحوه مشارکت:	مردم سرمایه پولی خود را به دولت یا آن سازمان می دهند. در مقابل متناسب با میزان سرمایه گذاری اوراق مشارکت برای مردم صادر میکند.
نحوه سوددهی:	۱- بر حسب فعالیت اقتصادی و نرخ اعلام شده به آن سود تعلق می گیرد ۲- قابل خرید و فروش است. <i>معامله</i>

یکی از راه های کاهش حجم پول در گردش در زمان تورم انتشار و فروش اوراق مشارکت است. (سیاست انقباضی - بازار باز) در زمان رکود، دولت با خرید زودتر از موعد این اوراق از دست مردم به جامعه نقدینگی تزریق می کند. (سیاست انبساطی)

فلش بک

تفاوت اوراق مشارکت و سهام:

اوراق مشارکت
پس از انقضای مدت سررسید آن : اصل پول(سرمایه) + سود آن را می گیرند
می تواند زودتر از موعد به فرد دیگری بفروشد
با اتخاذ سیاست انبساطی ممکن است خود دولت، زودتر از سررسید اوراق را خریداری کند.
سود آن قطعی است

اوراق سهام
سهامدار نمی تواند هر زمان که خواست از مدیر کارخانه بخواهد که سرمایه او را پس دهد.
پول سهامدار به ابزار آلات کارخانه تبدیل شده
سرمایه سهامدار هر وقت که بخواهد قابل پس دادن از سوی مدیریت شرکت یا کارخانه نیست
برای فروش سهام باید در بورس به دیگری بفروشد
سود سالانه ی سهامداری دارد حتی اگر قیمت ورقه سهم افزایش نیابد
سود دهی آن قطعی نیست

یکی از راه حل های در امان ماندن از خطر تغییر قیمت ها در شرایط تورم، تبدیل پول به کالایی است که ارزشش وابسته به خودش باشد و با گران شدن کالاها ارزش آن کالا هم افزایش یابد.

معایب خرید طلا	مزایای خرید طلا
با سود سالیانه منظم همراه نیست.	به پول خیلی زیادی نیاز ندارد
تنها از محل تفاوت قیمت خرید و فروش می تواند سود آور باشد (ارزون بخری گرون بفروشی)	
اگر قیمت طلا در طول زمان خرید تا فروش ثابت بماند هیچ سودی عاید سرمایه گذار نمی شود. (اگر هم پایین بیاید طرف ضرر می کند)	طلاهای خریداری شده در هر زمان قابل فروش است
پول هایی که می توانست صرف سرمایه گذاری مولد در اقتصاد کشور شود. در کالاهایی مثل طلا، مسکن، ارز و ... منجمد می شود.	

← تولید کالا و خدمات $\uparrow$ GDP

سود نخوده کم ب.م

۵۶- تفاوت حساب‌های سرمایه‌گذاری بلندمدت و قرض‌الحسنه در میزان سود پرداختی به آن‌ها و برخی شرایط دیگر است. ع

۵۷- در حساب‌های سرمایه‌گذاری بلندمدت، برخلاف سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت نیاز به حد نصاب خاص برای افتتاح حساب نیست. ع

ناب

۵۸- نرخ سود سپرده‌های سرمایه‌گذاری بلندمدت می‌تواند هم‌زمان با افزایش نرخ سود عمومی بانک‌ها افزایش یابد. ع

۵۹- بیمه روشی است برای انتقال خطرپذیری که در آن بیمه‌گذار نگرانی ناشی از احتمال وقوع یک زیان بزرگ را با پرداخت حق بیمه معامله می‌کند. ع

بیمه‌گر (شرکت بیمه)

۶۰- بیمه‌گذار با گردآوری حق بیمه‌ها، امکان جبران زیان هر فرد را فراهم می‌نماید. ع

لین و سیم

۶۱- در سپرده‌های سرمایه‌گذاری پلینمدت ..... امکان برداشت از حساب تا پایان دوره سرمایه‌گذاری وجود ندارد.

۶۲- دوره زمانی حساب‌های بلندمدت از ..... تا ..... است.

۶۳- در بانک‌های قرض‌الحسنه مقدار وام و دوره بازپرداخت آن تابع مبلغ ..... و مدت زمان ..... سپرده‌گذاری است.

۶۴- خرید سهام نوعی شریک شدن در مالکیت ..... یک شرکت است.

۶۵- قیمتی که شرکت بر روی برگه سهامی می‌نویسد، قیمت اولیه (اسی) ..... سهام است.

۱۵۹

۶۶- به ترتیب بهترین سرمایه‌گذاری برای هر یک از موارد مقابل کدام است؟

..... سگ	الف) شریک شدن در مالکیت یک شرکت
..... طلا	ب) حفظ ارزش پول در برابر تورم
..... لوراق مسدود	ج) کمک به تأمین مالی دولت
..... بلندمدت	د) دریافت سود بالاتر به صورت ثابت

۶۷- هر یک از افراد زیر در چه موردی سرمایه‌گذاری نموده‌اند؟

الف) رضا از سرمایه‌گذاری خود ناراحت است و می‌گوید وقتی سپرده‌گذاری کردم سود بانک ۱۸٪ بود. اما الان طبق مصوبه جدید بانک مرکزی نرخ سود عمومی به ۲۳٪ رسیده است اما سود من بیش‌تر نشده است.

چلندمدت

ب) زهرا بسیار آشفته است زیرا با سرمایه‌گذاری خود در طول این یک‌سال هیچ سودی نکرده است. دوستش به او می‌گوید اشکالی ندارد حداقل ضرر هم نکرده‌ای و ارزش پولت حفظ‌شده است.

طلا

ج) شادی توانست در عرض دو ماه ۵۰٪ درصد سود کند.

اوراق بهادار

فایپنسال

متن اقتصاد با استاد سجاد گلاب